

Dèficit fiscal i frau fiscal: ben desiguals

Pere Miret, economista.

“En general, el percentatge d’economia submergida és més baix en els països més desenvolupats.”

En el debat sobre la independència de Catalunya dels últims anys a vegades s’ha contraposat la xifra dels 16.000 milions d’euros del dèficit fiscal amb l’Estat espanyol amb el frau fiscal, adduint que també és de 16.000 milions. Però, realment són de magnituds equivalents? De fet, ni molt menys, ja que la suposada xifra del frau fiscal a Catalunya no és gens fiable. Vegem-ho.

La xifra dels 16.000 milions d’euros de dèficit fiscal prové d’un càlcul efectuat amb una metodologia estàndard internacional segons el mètode del flux monetari per la Generalitat de Catalunya, que dona una mitjana anual del 8 % del producte interior brut (PIB). És una xifra vàlida, i a més presenta una notable estabilitat al llarg de les últimes dècades. I el Govern català podrà augmentar els seus ingressos en aquesta xifra amb la independència.

No es pot dir el mateix de l’estimació de la xifra del frau fiscal. El seu càlcul parteix de l’estimació de l’economia submergida. En ser una magnitud oculta, no observable, que ningú vol declarar per raons òbvies, la seva mesura és forçosament molt imprecisa, i té un gran marge d’error amb qualsevol mètode que es calculi. Així, hi ha una considerable variació en les estimacions de l’economia submergida. Tanmateix, es pot dir que el percentatge sobre el PIB estimat per a Catalunya per arribar a la xifra dels 16.000 milions d’euros de frau fiscal se situa en la banda alta de les estimacions. A partir d’aquí normalment s’aplica la pressió fiscal mitjana a la xifra de l’economia submergida per a obtenir els 16.000 milions d’euros de frau fiscal.

Però això no té en compte que una part de l’economia oculta no podria suportar la pressió fiscal oficial si aflorés, i desapareixeria. Tampoc es consideren els costos d’implantar nous mitjans de detecció de l’economia irregular. De fet, el problema del frau fiscal afecta en major o menor mesura tots els països del món. Seria més realista que el frau fiscal, situat ara en un nivell mitjà amb relació a la Unió Europea, s’aconseguís reduir fins al nivell, per exemple, d’Àustria i Dinamarca. En general, el percentatge d’economia submergida és més baix en els països més desenvolupats. D’aquesta manera, la recaptació fiscal del Govern català podria augmentar al voltant del 2 % del PIB, uns 4.000 milions d’euros, suposant la mateixa estimació de l’economia submergida, però com hem dit abans és una xifra molt imprecisa. És veritat que del dèficit fiscal dels 16.000 milions s’haurien de descomptar els costos de les estructures addicionals d’un estat independent per a obtenir el guany fiscal net, però en tot cas això dona una xifra molt superior al 2 % del PIB.

Cal dir, tanmateix, que un dels objectius del nou Estat català hauria de ser la lluita contra el frau fiscal, tant per la manca d’equitat que representa com per la ineficiència econòmica que comporta. I es pot afirmar que la República Catalana podrà dur a terme aquesta lluita millor que actualment, en mans de l’Estat espanyol. Efectivament, l’última amnistia fiscal espanyola del 2012 va ser oportuna per a alguns sectors pròxims al poder de l’Estat i no equitativa amb els contribuents que compleixen. I les ingerències polítiques han marcat la gestió de la lluita contra el frau fiscal. Amb la independència es podran adoptar més fàcilment les millors lleis i controls per a minimitzar el frau fiscal.

I què passaria amb l'elusió fiscal, que també atempta contra l'equitat, encara que no és il·legal i que s'aprofita de les esclertes legals per a eludir els impostos? Doncs es pot contrarestar canviant les lleis, i se sap que els països petits són més àgils a canviar les normatives.

Tanmateix, en la mesura que implica transaccions internacionals només es pot solucionar en l'àmbit global, i la pressió de l'opinió pública és important. S'han aconseguit alguns progressos, però queda molt per fer.

Encara que també molt imprecises, les estimacions de l'elusió fiscal són força inferiors a les del frau fiscal. D'aquesta manera, amb la independència es podrà eliminar el dèficit fiscal amb l'Estat espanyol, que des del 1986 representa uns 64.000 euros per a cada ciutadà que viu a Catalunya, i així mateix efectuar una lluita més eficaç contra el frau i l'elusió fiscals, molt inferiors quantitativament, però també importants.

Maig del 2017